

Rått og flott bålsted

Gjør Det Selv

VANSKELIGHETSGRAD

Det er ikke vanskelig å støpe et bålsted i betong, men vær nøye med å fordele og vibrere betongen, slik at du unngår luftlommer.

LETT

VANSKELIG

TIDSFORBRUK

Cirka 1 uke, inkludert tørketider.

PRIS

Cirka 2000 kroner.

MATERIALER

- Forskalingsbord, 23 x 123 mm
- Vinkelbeslag, 64 x 92 mm
- Skruer, 3,5 x 20 mm
- Hagesingel
- Betong, ferdigblandet, til 0,4 m³
- Ildfaste murstein, 24 stk.
- Mørtel, ferdigblandet, 1 sekk
- Armeringsjern, 10 mm, cirka 6 m
- Lavastein, cirka 30 liter

Det blir en garantert suksess for utendørs hygge hos både barn og voksne, hvis du lager deg et bålsted i hagen. Støper du det i betong, får du et både **rått og stilfullt bålsted, som kan holde i mange år.** Det er enkelt å tilpasse støpeformen, slik at du får det i den størrelsen du ønsker.

Hvorfor ikke gjøre litt ekstra ut av bålstedet, hvis du og familien liker å hygge dere rundt et bål, uansett om det er i hagen eller på hytta?

Dette bålstedet er støpt i betong. Det er et billig materiale, som er enkelt å jobbe med, samtidig som det gir et flott resultat som kan holde i mange år.

Når du vet hvor stort bålstedet ditt skal være, lager du først en støpeform av tre, som består av en ytterramme og en innerramme. De to rammene settes på bakken, der bålstedet skal være, etter at du har gravd ut og stampet underlaget. Betongen helles i støpeformen og står der et par døgn, før formen fjernes.

Gjør betongen sterk

Betong er utrolig sterkt, bare du sørger for at det ikke er for mange luftlommer i den. Hvis det er det, blir den sårbar og kan lettere gå i stykker. Derfor skal du være nøye når du fordeler den i støpeformen, og sørge for å vibrere den godt, fordi det reduserer luftlommer.

Du skal også passe på at betongen ikke tørker for raskt, fordi det øker risikoen for at det oppstår sprekker. Du skal derfor sørge for å holde den fuktig i en ukes tid etter at du har støpt. Det er særlig viktig hvis du støper om sommeren, når det er tørt og varmt. □

Bål skaper hyggestemning i hagen. Når flammene er blitt til glør, kan du eventuelt legge en rist over hullet og grille.

Slik er bålstedet bygget opp

Bålstedet støpes direkte på stedet i **akkurat den størrelsen du ønsker**. Støpeformen bygges i tre, som fjernes igjen når betongen har tørket et par døgn.

2. betonglag

blandes og helles i støpeformen når mørtelen til de ildfaste mursteinene er tørr. Laget har samme høyde som de ildfaste steinene.

Innerste treramme

bestemmer størrelsen på opptenningsplassen. Den er laget etter samme prinsipp som den ytre rammen.

1. betonglag

virker som fundament. Det er cirka 9 cm tykt.

Hagesingel

legges i bunnen av et 20 cm dypt hull, som graves ut til bålstedet. Underlaget jevnes, før steinene legges på i et drøyt 10 cm tykt lag og stamper.

Lavastein

legges i bunnen av bålstedet. De kan tåle meget høy varme uten å gå i stykker, slik at betongbunnen blir beskyttet.

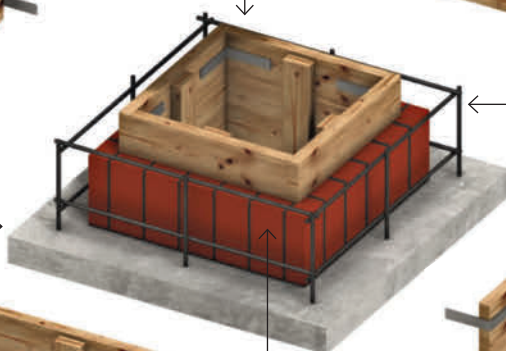
3. betonglag

blandes og legges på et døgnstid etter det 2. betonglaget. Du kan godt støpe 2. og 3. lag på én gang. Her deles det opp, fordi betongen blandes manuelt i mindre porsjoner. Overflaten skal glattes til slutt, gjerne i flere omganger, slik at flaten blir jevn og flott.

Ytterste treramme

består av fire bord per side, satt sammen med et par tverrstivere og vinkelbeslag. Trerammen er 40 cm høy, og tilsvarer bålstedets høyde.

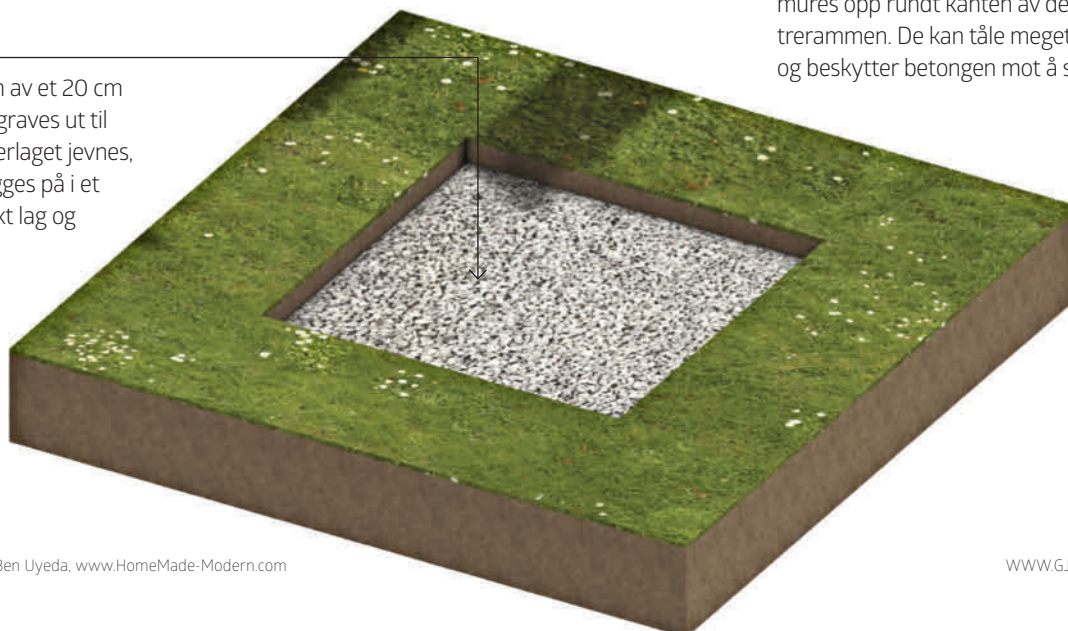
Armeringsjern

støpes inn i betongen for å gjøre den sterkere. De lodrette stykkene bankes ned i bakken, deretter settes vannrette stykker fast med f.eks. strips.

Ildfaste murstein

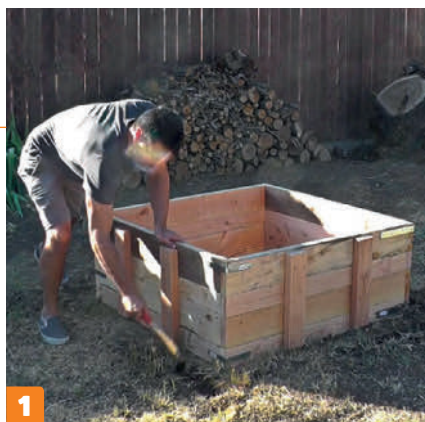
mures opp rundt kanten av den innerste trerammen. De kan tåle meget høy varme, og beskytter betongen mot å sprenges.

Lag en støpeform, og sett den opp

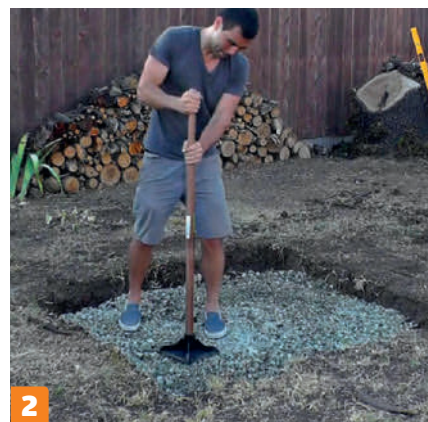
Når du har bestemt deg for hvor stort bålstedet ditt skal være, kan du lage en støpeform. Her består den av to rammer laget av forskalingsbord – fire til hver side av både den store ytre, og den mindre indre rammen. De har lik høyde, så overflaten blir helt rett.

Støpeformene her er kvadratiske, men du kan også lage dem med andre former. Sidene settes sammen med vinkelbeslag i hjørnene. De er lette å skru av, når formen skal fjernes igjen.

1

Plasser støpeformen der du ønsker å ha bålstedet, og lag merker på bakken litt utenfor rammen, slik at du vet hvor du skal grave. Fjern rammen, og grav et hull som er cirka 20 centimeter dypt.

2

Hagesingel fylles i hullet. Jevn først underlaget så godt du kan, og fordel et drøyt 10 cm tykt lag singel. Singelen skal også stampes, så den blir så kompakt som mulig.

Bålstedet kan sikres mot frost

Vil du beskytte bålstedet mot skader fra sterk kulde, kan du **sikre det mot å sprekke** ved å bruke stolpespyd i hjørnene.

Hvis du støper et bålsted i betong direkte på bakken i områder med sterk vinterkulde, er det en risiko for at betongen kan sprekke. Du bør derfor frostsikre bålstedet.

Det kan du gjøre ved å sette et stolpespyd i bakken i hvert hjørne av støpeformen, før du heller betongen opp i formen. Hele spydet til stolpeskoen skal bankes ned i bakken. Med stabile hjørner, som stikker langt ned i jorden, får bålstedet et mer stabilt "fundament", så du unngår at det sprekker på grunn av frost.

Hvis du setter et stolpespyd i hvert hjørne av formen, unngår du at betongen sprekker på grunn av frost og kulde.

3

Plasser de to rammene, først den ytterste, så den innerste. Det er viktig at avstanden mellom ytterste og innerste ramme er den samme på alle de fire sidene.

4

Sjekk at støpeformene står helt rett. Når begge er rette, og avstanden mellom de to rammene er den samme overalt, er det en god idé å fiksere rammene midlertidig med et par lister.

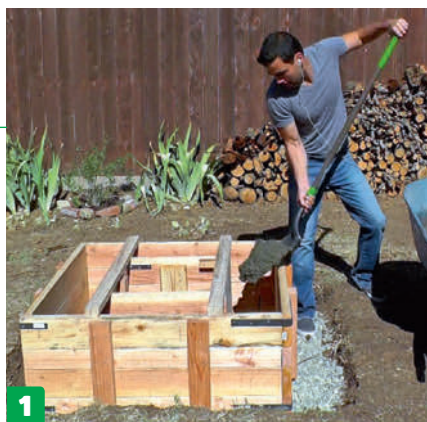
5

Bank biter av armeringsjern i bakken, før du fyller i betong. Det styrker betongen. Her passer det med et loddrett jern i hvert hjørne, samt et i midten. I tillegg setter vi på et vannrett jern oppe og nede.

Fyll i betong, og dekk den til

Nå skal du i gang med å fylle betong i støpeformen. Det gjøres i flere omganger. Det første laget er et slags fundament. Det brukes som underlag når du skal mure opp ildfaste murstein langs kanten av den innerste rammen. De ildfaste steinene beskytter betongen, som ellers kan sprenges ved høy varme.

Når du har murt opp steinene, kan resten av betongen fylles i formen. Fordel betongen godt, og vibrer den underveis, så du unngår luftlommer.

1 Bland betongen, og fyll det første laget i støpeformen. Det skal være ca 9 cm tykt. Sørg for å få det fordelt godt, helt ut i hjørnene. La betongen tørke et døgn, før du fortsetter jobben.

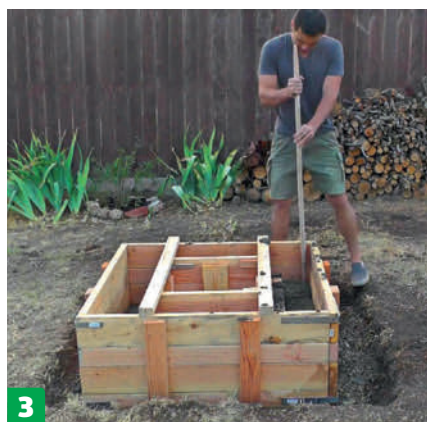

2 Sett opp ildfaste murstein langs kanten på den innerste rammen. Bland mørtelen, legg den på steinene og plasser dem på høykant side ved side. De beskytter betongen, så den ikke sprenges under høy varme.

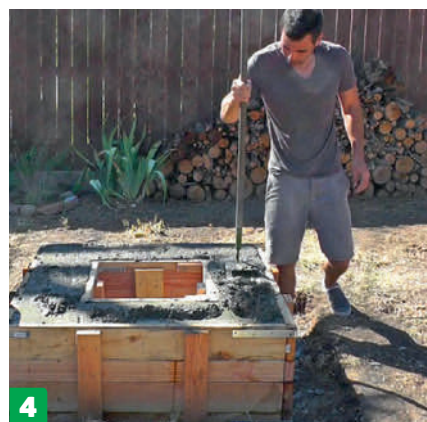
Ferdigblandet betong er enkelt

Til dette bålstedet har vi brukt ferdigblandet betong, som kjøpes i sekker. Det er en enkel løsning, fordi blandingen bare skal tilsettes vann og røres godt rundt, før du er klar til å støpe. Du kan også velge å støpe betong av grus, sement og vann, men da må du selv sørge for å ha kontroll på blandingsforholdene.

Du kan fint blande betongen i en trillebår, ettersom dette er en overkommelig støpejobb. Men det er enklere å leie en blandemaskin.

3 Fyll annet lag betong i støpeformen, og fordel den grundig. Sørg for å vibrere betongen, slik at det ikke blir luftlommer, for eksempel ved å banke på støpeformen. La betongen tørke et døgn.

4 Det siste laget betong fylles i, helt opp til kanten av formen. Sørg for å fordele den godt, og vibrer den. Rett betonglaget grovt av med en trelist som kjøres på tvers av rammene, og la betongen hvile i ca 30 min.

Bruk litt ekstra tid på å glatte overflaten. Gjerne i flere omganger. Det gir et flott resultat.

5 Glatt overflaten med et pussebrett, slik at den blir jevn og pen. La betongen hvile en times tid, og gå over overflaten med en murerskje, slik at du får en flott finish.

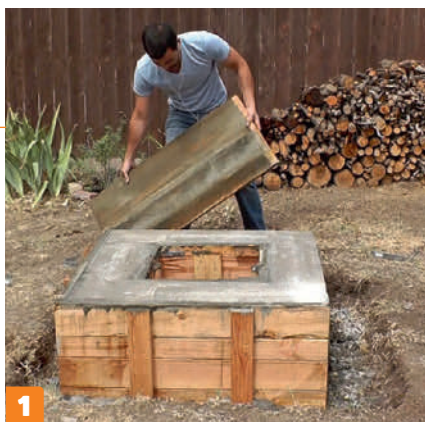
Til slutt dekkes betongen til, før den står i et par døgn. Det beskytter overflaten, og holder betongen fuktig.

Fjern støpeformen, og fukt betongen

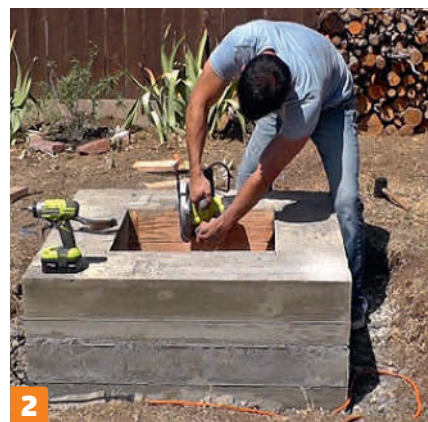
Når betongen har fått lov til å stå i støpeformen i et par døgn, kan du fjerne de to trerammene. Det er enkelt med den ytterste, der delene tas lett fra hverandre og fjernes enkeltvis. Vær forsiktig når du fjerner sidene, så du ikke skader betongen.

Den innerste rammen er verre å fjerne, fordi den er klemmt inne. Her må du innstille deg på å sage den løs.

Betong kan sprekke hvis det tørker for fort. Derfor er det viktig at den vannes jevnlig i en ukes tid etterpå.

Støpeformen kan fjernes når betongen har tørket i to døgn. Fjern vinkelbeslagene på den ytterste rammen, slik at de enkelte sidene kan fjernes.

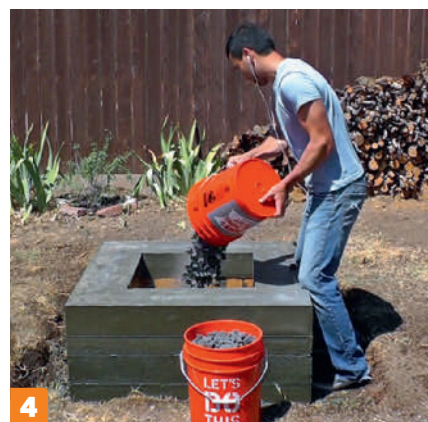
Fjern også den innerste rammen.

Det kan være litt vanskeligere. Her er det nødvendig å sage den løs med en sirkelsag.

3

Bålstedet vannes med en hageslange, etter at støpeformen er fjernet. Det spyles vekk eventuelle rester fra formen, og fukter betongen, så den ikke tørker for raskt.

Legg lavastein i bunnen av bålstedet

til slutt. De tåler ekstremt høye temperaturer, og skjermer betongen mot bålvarmen.

Betongen beskyttes mot høy varme

Det er lurt å beskytte betong mot ekstra høy varmepåvirkning **med ildfaste steiner og lavastein**. Begge tåler høy varme.

Varmeutviklingen fra et bålsted er aller sterkest i bunnen og rundt den nederste delen av bålet, der veden raskt forkulles og blir til glør. Derfor skal bålstedet beskyttes akkurat på disse stedene, fordi det er en risiko for at betong kan sprekke under meget høy varme. Med ildfast murstein, som er murt opp på høykant rundt langs innsiden, og lavastein i bunnen av bålstedet, har du sikret betongen. Begge typer stein kan tåle ekstremt høye temperaturer.

